

ПРОФІЛАКТИЧНА РОБОТА З БАТЬКАМИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПРОЯВІВ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ

Проблема девіантної поведінки викликала науковий інтерес ще за часів античності, проте в сучасному світі її актуальність значно зросла. Це пов'язано насамперед, зі значним розповсюдженням девіантних проявів серед молоді, включаючи учнів молодшого шкільного віку. Девіантна поведінка неповнолітніх у багатьох випадках трансформується у кримінальні форми поведінки і становить суттєву небезпеку як для самої особистості неповнолітнього, його подальшого розвитку, так і для всього суспільства.

Надзвичайна актуальність проблеми зумовлює активне дослідження її різних аспектів сучасними ученими (Козубовський Р., Товканець О., Лендел Л., Холковська І., Шелевер О. та ін.).

Мета статті – визначити зміст та форми профілактичної роботи з батьками молодших школярів з попередження проявів девіантної поведінки.

Під девіантною поведінкою зазвичай розуміють відхилення від прийнятих в суспільстві, соціальному середовищі соціально-моральних норм і цінностей, а також порушення процесу засвоєння і відтворення соціальних норм і культурних цінностей, саморозвитку і самореалізації особистості в тому суспільстві, якому вона належить [2, с. 99].

Профілактична робота має на меті попередження проявів девіантної поведінки і доцільно починати цю роботу ще з початкової школи, адже набагато легше попередити прояви девіацій в молодшому шкільному віці, ніж згодом намагатися щось змінити і боротися з наслідками.

Першими помічають поведінкові відхилення школярів їх батьки та школа. Для досягнення успішного результату попередження проявів девіантної поведінки необхідно діяти систематично та комплексно, залучаючи всі соціальні інститути з якими взаємодіє школяр. Сім'я традиційно залишається головним інститутом виховання дитини. Саме тому важливо цілеспрямовано залучати батьків до профілактичної роботи з попередження проявів поведінкових відхилень їх дітей.

Ковчина І. наголошує, що робота з батьками, сім'єю є дуже важливим, складним і необхідним для профілактики відхилень у поведінці учнів видом діяльності педагога, психолога, соціального педагога, а також спеціальних психолого-педагогічних служб та інститутів [1, с.12], в окремих випадках залучаються і медичні працівники. Відносини у сім'ї, рівень емоційного благополуччя родини та поведінкові стереотипи батьків є одними з найважливіших чинників, що впливають на формування відхилень у поведінці молодих людей.

Метою роботи з батьками є профілактика дисгармонії сімейних відносин і усунення недоліків сімейного виховання як важливих факторів, що можуть призводити до девіантної поведінки дітей. Завдання роботи з батьками:

- здійснення інформаційно-просвітницької роботи з метою профілактики дисгармонії сімейних відносин і порушень у сімейному вихованні;
- взаємодія з сім'єю з метою виправлення помилок, що існують у сімейному вихованні [4, с. 51].

У роботі з батьками ефективними є різноманітні форми і методи співробітництва школи і сім'ї, зокрема:

1. Індивідуальні форми. Вони можуть включати: проведення індивідуальних бесід, консультацій, рекомендацій спеціальної літератури для самоосвіти, відвідування сім'ї.

2. Групові форми: організація групових бесід, дискусій, зустрічей з метою обміну досвідом з питань виховання дітей з використанням активних форм роботи, проведення рольових і ділових ігор, зустрічі із спеціалістами різних напрямів тощо.

3. Масові форми включають: батьківські збори, конференції, тематичні вечори, екскурсії, семінари [3, с. 228].

Особливе значення надається здійсненню інформаційно-просвітницької роботи з батьками, яка має на меті профілактику, попередження можливих порушень у сімейних відносинах і сімейному вихованні. Важливо ознайомити батьків із особливостями сімейного виховання, негативними факторами, які впливають на появу відхилень у поведінці їх дітей. З цією метою можна запропонувати курс лекцій класним керівникам, що містить інформацію про особливості виховання молодшого школяра на сучасному етапі, способи встановлення позитивної комунікації батьків з дитиною, психологічні характеристики цього вікового періоду.

У залученні батьків до профілактичної роботи слід враховувати мотиваційний аспект. Необхідно розповісти батькам про важливість цієї задачі, її значення. Деякі батьки відмовляються визнавати, що їх методи виховання можуть носити негативний вплив на дитину. Так буває коли сім'я діє за тим шаблоном, як виховували і їх самих, не розуміючи при цьому, що таке виховання, в окремих випадках може носити деструктивний характер. На початку заняття спеціаліст може змоделювати ситуацію, де батьки б могли впізнати себе чи їх дитину. Наприклад, двійка у школі чи відмова від виконання домашнього завдання та типові помилкові реакції батьків на ці ситуації і наслідки цих дій. Таким чином, батьки будуть більш зацікавлені у відвідуванні спеціальних інформаційних заходів та самоосвіті стосовно даної проблематики.

Також необхідно зазначити, що сім'ї з порушенням міжособистісних відносин, конфліктні сім'ї можуть усвідомлювати проблему, але не в змозі її побороти та самостійно вирішити конфлікти і протиріччя. Рівень психологічної напруги в сім'ї має тенденцію до наростання, що призводить до емоційних порушень, почуття постійного занепокоєння в її членів, викликаючи відхилення у поведінці дітей. Тому важливо допомогти таким сім'ям впоратися з проблемою. Формами роботи може бути групова сімейна психотерапія (робота з групою з кількох сімейних пар), індивідуальної психотерапевтичної роботи з окремою сім'єю або її членом і спільної групової психотерапії дітей і батьків [3, с. 229].

Проведення всіх профілактичних заходів має базуватися на принципах демократизму, гуманізму, підтримки сім'ї і взаємодії з нею, індивідуального підходу, дотримання конфіденційності.

Отже, профілактику девіантної поведінки слід розпочинати вже в початковій школі. До цієї роботи необхідно підходити комплексно залучаючи, насамперед до роботи батьків, адже саме в сім'ї дитина починає свій шлях до соціалізації та становлення її як особистості. Для успішного результату важливо проводити цілеспрямовані та систематичні заходи у різноманітних формах.

Список використаних джерел і літератури

1. Ковчина І.М. Теорія та практика підготовки майбутніх педагогів до соціально-правової діяльності: автореф. докт. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ, 2007. 42 с.
2. Козубовський, Р. В., Шелевер О. В. Профілактика девіантної поведінки молодших школярів. Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І.В. Козубовська. Ужгород : Говерла, 2019. Вип. 2 (45). С. 99 –103.
3. Товканець О., Лендел Л. Взаємодія школи і сім'ї у профілактиці девіантної поведінки учнів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. 2013. Вип. 29. С. 226–230.
4. Холковська І. Л. Взаємодія класного керівника з сім'єю у процесі профілактики девіантної поведінки підлітків. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія. 2016. № 45. С. 49–54.

Науковий керівник: канд. пед. наук, доцент Зобенько Н. А.